

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O
AKADEMSKIM I STRUČNIM NAZIVIMA I AKADEMSKOM STUPNJU**

Zagreb, lipanj 2012.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O AKADEMSKIM I STRUČNIM NAZIVIMA I AKADEMSKOM STUPNJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/10 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ocjena stanja

Institut akademskih i stručnih naziva i akademskih stupnjeva u Republici Hrvatskoj te njihovo stjecanje i korištenje uređeno je odredbama Zakona o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju (Narodne novine, broj 107/07).

Navedenim Zakonom u hrvatski su visokoobrazovni sustav ugrađeni akademski i stručni nazivi kakve poznaje većina država Europske Unije čime je postavljen temelj lakšem prepoznavanju istih u okvirima zajednice europskih država, te je ujedno otklonjena kolizija između pravnih rješenja iz Zakona o stručnim nazivima i akademskim stupnjevima (donesenog u okvirima sustava kakvog je poznavao ranije važeći Zakon o visokim učilištima (Narodne novine, broj 59/96-pročišćeni tekst, 14/00, 26/00, 67/00, 94/00 i 129/00) te rješenja iz Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH, 46/07, 45/09 i 63/11) čije su odredbe na snazi, a koje usklađuju sustav kvalifikacija u hrvatskom visokom obrazovanju s razinama studija iz Europskoga prostora visokog obrazovanja (tzv. Bolonjski proces). To pretpostavlja promjenu vrsta i trajanja studija, kao i akademskih i stručnih naziva i akademskih stupnjeva koji se stječu završetkom studija. Posebnim zakonom donesenim na njegovu temelju (upravo Zakonom o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju) potonja je materija pravno dotjerana i uobličena u jasan normativni okvir.

Sukladno važećim propisima sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj predviđa sljedeće vrste studija, njihovo trajanje te pripadajuće akademske i stručne nazive te akademski stupanj koji se stječe njihovim završetkom:

Vrsta studija	Trajanje	Akademski naziv / stupanj
sveučilišni	preddiplomski	3 - 4 godine
	diplomski	1 – 2 godine
	(integrirani) preddiplomski + diplomski	(ukupno trajanje integriranog, kao i preddiplomskog i diplomskog studija iznosi 5 godina)
	poslijediplomski specijalistički	1 – 2 godine
		sveučilišni prvostupnik / prvostupnica
		magistar/magistra
		sveučilišni specijalist / specijalistica

	poslijediplomski	3 godine	doktor / doktorica znanosti (akad. stupanj)
			Stručni naziv
stručni studij		kraće od 3 godine	stručni pristupnik / pristupnica
		najmanje 3 godine	stručni prvostupnik / prvostupnica
specijalistički diplomski stručni studij		1 – 2 godine	stručni specijalist / stručna specijalistica

Od stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju 15. kolovoza 2003. godine, temeljem kojeg su utvrđeni postojeći akademski i stručni nazivi uobličeni odredbama Zakona o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju, uočeni su u primjeni pozitivnih propisa određeni problemi koji svjedoče o manjkavostima pojedinih zakonodavnih rješenja, posebice poteškoće u primjeni prijelaznih odredaba Zakona o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju

Člankom 5. stavkom 1. Zakona o akademskim i stručnim nazivima reguliran je naziv koji se stječe završetkom poslijediplomskoga sveučilišnog studija te se uz akademski stupanj naznačuje znanstveno područje, polje i grana. Ovim Zakonom predlaže se neograničavanje područja znanstvenog djelovanja doktora znanosti na granu, već da bi uz akademski stupanj doktora znanosti trebalo stajati samo znanstveno područje te, ukoliko je to predviđeno općim aktom sveučilišta, i polje. Ova odredba bi uvelike olakšala pristup tržištu rada.

Poteškoće u primjeni prijelaznih odredaba Zakona pokazale su kako postojećim tekstom u pojedinim slučajevima nije na pravilan način uređeno pravo osoba koje su sukladno ranije važećim propisima stjecale stručne nazive i akademske stupnjeve na korištenje novih akademskih i stručnih naziva. Primjenom istih odredaba uzrokovana je neravnopravnost između pojedinih kategorija studenata koji su svoje studije završavali u identičnom pravnom okviru, i to u korist onih koji pohađaju studije usklađene s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (čije je izvođenje započelo od akademske godine 2005./2006.) prema onima koji su ranije završili odgovarajuće sveučilišne odnosno stručne studije.

Tako osobe koje su sukladno ranije važećim propisima završile stručni dodiplomski studij u trajanju od četiri godine te stekle nekadašnju VSS (*visoku stručnu spremu*) prema postojećim propisima mogu koristiti isključivo stručni naziv stručnog prvostupnika koji se stječe završetkom novoustrojenih stručnih studija u trajanju od najmanje tri godine, odnosno završetkom prve razine visokoga obrazovanja. Ovakvim su rješenjem iste osobe zakinute u odnosu na one koje su unutar istog pravnog okvira završile sveučilišni dodiplomski studij u istom trajanju te stekle VSS, a koje, prema postojećim propisima, mogu koristiti akademski naziv magistar, immanentan drugoj razini visokoga obrazovanja. Situacija je utoliko specifična što osobe koje su završile stručni dodiplomski studij, iako nominalno izjednačene s prvom razinom visokoga obrazovanja, zadržavaju stečena prava (VSS) koja, prema postojećim propisima, pripadaju osobama koje završe drugu razinu visokoga obrazovanja. Stoga je predlagatelj mišljenja kako je potrebno osobama koje su sukladno ranije važećim propisima završile stručni dodiplomski studij u trajanju od četiri godine te stekle nekadašnju visoku stručnu spremu, omogućiti korištenje stručnog naziva stručni specijalist, odgovarajućeg drugoj razini visokog obrazovanja.

Osobe koje su završile nekadašnje poslijediplomske stručne ili umjetničke studije što su se izvodili na veleučilištima ili visokim školama imaju, prema postojećem tekstu Zakona, pravo koristiti se stručnim nazivom stručnog specijalista (druga razina visokog obrazovanja). S

druge strane, osobama koje su iste studije završile na sveučilištu omogućeno je pravo na korištenje akademskog naziva sveučilišnog specijalista. Ovo razlikovanje uvedeno je bez obzira na to koliko su pojedini studiji trajali na kojem visokom učilištu, što znači da je, prema postojećem tekstu Zakona, moguće da osoba koja je završila jednogodišnji poslijediplomski stručni studij na fakultetu ima pravo na korištenje naziva sveučilišni specijalist, dok osoba koja je završila dvogodišnji poslijediplomski stručni studij na veleučilištu, ima pravo na korištenje naziva specijalist struke. S obzirom da je u oba slučaja bila riječ o poslijediplomskoj razini studija kojoj su mogli pristupiti isključivo osobe koje su završile četverogodišnje stručne odnosno sveučilišne dodiplomske studije, te s obzirom na to da danas važeći propisi ne poznaju kategoriju poslijediplomskih stručnih studija, kao jedino moguće rješenje koje osigurava ravnopravnost u korištenju prava stečenih istovrsnom kvalifikacijom nameće se priznavanje prava na korištenje akademskog naziva sveučilišni specijalist i jednima i drugima.

U praksi se često javlja pitanje studija ustrojenih prema odredbama ranije važećih propisa koji se više ne izvode u Republici Hrvatskoj (nemaju pravnog sljednika) ili se izvode, ali nisu iste vrste. Pitanje jest kako stručne nazive stečene njihovim završetkom usporediti i vrednovati u novome pravnom okviru (primjerice je to slučaj sa stručnim nazivima diplomiranih učitelja ili diplomiranih kriminalista). U tekstu izmjena Zakona predlaže se rješenje prema kojemu se konačna odluka o ovakvoj vrsti pitanja prepušta visokom učilištu odnosno pravnom sljedniku (poštujući načelo sveučilišne autonomije), uz pravno obvezujuće mišljenje nacionalnog vijeća nadležnog za područje visokog obrazovanja

Pitanja koja se uređuju ovim Zakonom

Ovim se Zakonom uređuju sljedeća pitanja:

-stjecanje akademskog stupnja doktora znanosti odnosno doktorice znanosti ili doktora umjetnosti odnosno doktorice umjetnosti,

-jasnije definirano izjednačavanje stečenih naziva osoba koje su završile studij te stekle stručne nazive prema ranije važećim propisima,

Posljedice koje će proisteci donošenjem ovog Zakona:

-omogućavanje širine znanstvenog djelovanja doktorima znanosti,

-odgovarajuća zaštita stečenih prava osoba koje su sveučilišne odnosno stručne studije završile sukladno ranije važećim propisima, te osnaženje njihove ravnopravnosti na tržištu rada i očuvanje Ustavom im zajamčenog prava na rad.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O AKADEMSKIM I STRUČNIM NAZIVIMA I AKADEMSKOM STUPNJU

Članak 1.

U Zakonu o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju („Narodne novine“, br. 107/07), u članak 5. stavak 1. mijenja i glasi:

„Završetkom poslijediplomskoga sveučilišnog studija koji traje najmanje tri godine osoba stječe akademski stupanj doktor znanosti odnosno doktorica znanosti ili doktor umjetnosti odnosno doktorica umjetnosti uz naznaku znanstvenog ili umjetničkog područja. Iznimno, ako je to predviđeno općim aktom sveučilišta, uz znanstveno ili umjetničko područje može biti naznačeno i polje.“

Članak 2.

U članku 14. stavku 3. podstavci 4. i 5. mijenjaju se i glase:

– stručnoga dodiplomskog studija, u trajanju od najmanje četiri godine čijim završetkom se stječe visoka stručna sprema (VSS), izjednačen je sa stručnim nazivom stručni specijalist odnosno stručna specijalistica uz naznaku struke, sukladno članku 10. ovoga Zakona, a osobe koje su stekle takve stručne nazive zadržavaju prava koja proizlaze iz stečene visoke stručne spreme

– poslijediplomskoga stručnog ili umjetničkog studija izjednačen je sa akademskim nazivom sveučilišni specijalist odnosno sveučilišna specijalistica uz naznaku struke, sukladno članku 6. ovoga Zakona"

Podstavak 6. se briše.

Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. i stavci 5., 6., 7., 8. i 9. koji glase:

„(4) U slučaju kada se studijski program akreditiran u Republici Hrvatskoj više ne izvodi ili nije iste vrste izjednačavanje se provodi u posebnom postupku.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka, visoko učilište koje je pravni sljednik će svojim općim aktom po prethodno pribavljenom pozitivnom mišljenju nacionalnog vijeća nadležnog za područje visokog obrazovanja (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće), utvrditi akademski ili stručni naziv s kojim će se izjednačiti stručni naziv stečen završetkom sveučilišnog ili stručnog studija ustrojenog prema programima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 - Odluka UsRH, 46/07, 45/09, 63/11).

(6) Ako visoko učilište iz stavka 5. ovoga članka nema pravnog sljednika, Nacionalno vijeće odredit će visoko učilište koje će donijeti opći akt iz stavka 5. ovoga članka.

(7) Nacionalno vijeće traženo stručno mišljenje daje u roku od 45 dana od dana zaprimanja zahtjeva visokog učilišta, a na temelju usporedbe stečenih kompetencija na studijima koji se izjednačavaju.

(8) Mišljenje Nacionalnog vijeća obvezujuće je za visoko učilište u postupku izjednačavanja te se, jednom dano, može upotrijebiti u svim postupcima priznavanja zasnovanima na istom činjeničnom temelju.

(9) U slučajevima iz stavka 4. ovog članka obavezno se izdaje potvrda.“

Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 10.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 3.

(1) Visoka učilišta su dužna, osobama koje to zatraže, potvrde o izjednačavanju stručnih i akademskih naziva izdane sukladno odredbi članka 120. stavka 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 - Odluka UsRH, 46/07, 45/09, 63/11) do stupanja na snagu ovoga Zakona, zamijeniti novim potvrdama koje sadrže stručni odnosno akademski naziv usklađen s odredbama ovoga Zakona.

(2) Visoko učilište će opći akt iz članka 2. ovoga Zakona donijeti u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Potvrde iz stavka 1. ovog članka izdaju se bez naknade.

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. mijenja se. stavak 1. članka 5. na način da se propisuje da završetkom poslijediplomskoga sveučilišnog studija koji traje najmanje tri godine, osoba stječe akademski stupanj doktor znanosti odnosno doktorica znanosti ili doktor umjetnosti odnosno doktorica umjetnosti uz naznaku znanstvenog odnosno umjetničkog područja te ukoliko je to predviđeno općim aktom sveučilišta i polja. Ovakvom izmjenom spomenute odredbe područje znanstvenog djelovanja doktora znanosti ne ograničava se na granu, već se uz akademski stupanj doktora znanosti navodi samo znanstveno područje te ukoliko je to predviđeno općim aktom sveučilišta i polje, čime se želi olakšati pristup tržištu rada i interdisciplinarnan znanstveni rad.

Člankom 2. mijenjaju se podstavci 4. i 5. članak 14. stavka 3. i to tako da se stručni naziv stečen završetkom stručnoga dodiplomskog studija, u trajanju od najmanje četiri godine, čijim završetkom se stječe visoka stručna sprema (VSS), izjednačuje sa stručnim nazivom stručni specijalist odnosno stručna specijalistica uz naznaku struke, sukladno članku 10. toga Zakona, a osobe koje su stekle takve stručne nazive zadržavaju prava koja proizlaze iz stečene visoke stručne spreme. Podstavak 5. se mijenja tako što se stručni naziv stečen po završetku poslijediplomskoga stručnog ili umjetničkog studija izjednačava s akademskim nazivom sveučilišni specijalist odnosno sveučilišna specijalistica uz naznaku struke, sukladno članku 6. ovoga Zakona. Nadalje, propisuje se da iznimno od stavka 3. ovoga članka stručni naziv stečen završetkom sveučilišnog odnosno stručnog studija ustrojenog prema programima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 - Odluka UsRH, 46/07, 45/09 i 63/11), u slučaju kada se takav program u Republici Hrvatskoj više ne izvodi ili nije iste vrste, visoko učilište koje je pravni sljednik će svojim općim aktom, po prethodno pribavljenom mišljenju nacionalnog vijeća nadležnog za područje visokog obrazovanja, utvrditi akademski ili stručni naziv s kojim će se izjednačiti. Ovom odredbom osigurava se rješavanje pitanja osoba koje su u Republici Hrvatskoj završile danas nepostojeće studije, a koje trebaju imati pravo na izjednačavanje naziva kao i drugi građani. Istovremeno, mišljenje nacionalnoga vijeća pruža neovisno osiguranje da odluke koje će u takvim slučajevima biti donesene budu dosljedne na razini Republike Hrvatske. Također se propisuje da je visoko učilište u ovakvim slučajevima obvezno izdati potvrdu.

Člankom 3. propisuje se obveza visokim učilištima da osobama koje to zatraže, potvrde o izjednačavanju stručnih i akademskih naziva izdane sukladno odredbi članka 120. stavka 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju do stupanja na snagu ovoga Zakona, zamijene bez naknade novim potvrdama koje sadrže stručni odnosno akademski naziv usklađen s odredbama ovoga Zakona. Ovime se osigurava da osoba ne treba dva puta plaćati izjednačavanje istoga ranije stečenog naziva. U ovom članku propisuje se u kojem roku su visoka učilišta dužna donijeti opći akt iz članka 2. ovoga Zakona.

Člankom 4. propisano je stupanje na snagu ovoga Zakona.

TEKST ODREDBI ZAKONA O AKADEMSKIM I STRUČNIM NAZIVIMA I AKADEMSKOM STUPNJU KOJE SE OVIM ZAKONOM MIJENJAJU ILI DOPUNJUJE

Članak 5.

(1) Završetkom poslijediplomskog sveučilišnog studija koji traje u pravilu tri godine i čijim se završetkom stječe u pravilu 180 ECTS bodova, osoba stječe akademski stupanj doktor znanosti odnosno doktorica znanosti ili doktor umjetnosti odnosno doktorica umjetnosti uz naznaku znanstvenog odnosno umjetničkog polja i grane, sukladno propisu kojim se uređuju znanstvena i umjetnička područja, polja i grane.

(2) Kratica akademskog stupnja iz stavka 1. ovoga članka je dr. sc., odnosno dr. art. i stavlja se ispred imena i prezimena osobe.

Članak 14.

(1) Osobe koje su završile sveučilišni ili stručni studij prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03.) imaju pravo koristiti odgovarajući akademski ili stručni naziv ili akademski stupanj utvrđen ovim Zakonom, sukladno članku 120. stavku 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.

(2) Stručni naziv i akademski stupanj stečen prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03.), u smislu prava koja iz toga proizlaze, izjednačen je s odgovarajućim akademskim ili stručnim nazivom ili akademskim stupnjem utvrđenim ovim Zakonom.

(3) Stručni naziv stečen završetkom:
– sveučilišnoga dodiplomskog studija, čijim završetkom se stječe visoka stručna sprema (VSS), izjednačen je s akademskim nazivom magistar odnosno magistra uz naznaku struke ili magistar inženjer, odnosno magistra inženjerka uz naznaku struke ili doktor, odnosno doktorica uz naznaku struke, sukladno članku 4. ovoga Zakona
– stručnoga dodiplomskog studija, u trajanju kraćem od tri godine čijim završetkom se stječe viša stručna sprema (VŠS), izjednačen je s odgovarajućim stručnim nazivom stručni pristupnik odnosno stručna pristupnica uz naznaku struke, sukladno članku 8. ovoga Zakona ili s odgovarajućim stručnim nazivom stručni prvostupnik (*baccalaureus*) odnosno stručna prvostupnica (*baccalaurea*) uz naznaku struke ili stručni prvostupnik (*baccalaureus*) inženjer, odnosno stručna prvostupnica (*baccalaurea*) inženjerka uz naznaku struke, sukladno članku 9. ovoga Zakona. Vijeće veleučilišta i visokih škola i Rektorski zbor zajednički će utvrditi i objaviti u »Narodnim novinama« popis odgovarajućih stručnih naziva i njihovih kratica s kojima se izjednačava stručni naziv stečen završetkom stručnoga dodiplomskog studija, u trajanju kraćem od tri godine, sukladno uputama koje donosi ministarstvo nadležno za visoko obrazovanje. Upute vezane uz područje biomedicine ministarstvo nadležno za visoko obrazovanje donosi uz prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za zdravstvo. Visoka učilišta na kojima je stečen stručni naziv završetkom stručnog dodiplomskog studija u trajanju kraćem od tri godine mogu predložiti odgovarajući stručni naziv Vijeću veleučilišta i visokih škola i Rektorskom zboru radi utvrđivanja popisa odgovarajućih stručnih naziva i njihovih kratica.

– stručnoga dodiplomskog studija, u trajanju od tri godine čijim završetkom se stječe viša stručna sprema (VŠS), izjednačen je sa stručnim nazivom stručni prvostupnik (*baccalaureus*), odnosno stručna prvostupnica (*baccalaurea*) uz naznaku struke ili stručni prvostupnik (*baccalaureus*) inženjer, odnosno stručna prvostupnica (*baccalaurea*) inženjerka uz naznaku struke, sukladno članku 9. ovoga Zakona
– stručnoga dodiplomskog studija, u trajanju od najmanje četiri godine čijim završetkom se

stječe visoka stručna sprema (VSS), izjednačen je sa stručnim nazivom stručni prvostupnik (*baccalureus*), odnosno stručna prvostupnica (*baccalaurea*) uz naznaku struke ili stručni prvostupnik (*baccalaureus*) inženjer, odnosno stručna prvostupnica (*baccalaurea*) inženjerka uz naznaku struke, sukladno članku 9. ovoga Zakona, a osobe koje su stekle takve stručne nazive zadržavaju prava koja proizlaze iz stečene visoke stručne sprema – poslijediplomskoga stručnog studija koji se izvodi na sveučilištu izjednačen je s akademskim nazivom sveučilišni specijalist odnosno sveučilišna specijalistica uz naznaku struke, sukladno članku 6. ovoga Zakona – poslijediplomskoga stručnog ili umjetničkog studija koji se izvode na veleučilištu ili visokoj školi izjednačen je sa stručnim nazivom stručni specijalist odnosno stručna specijalistica uz naznaku struke, sukladno članku 10. ovoga Zakona.

(4) Akademski stupanj doktora znanosti stečen završetkom sveučilišnoga poslijediplomskoga znanstvenog studija te akademski stupanj doktora znanosti stečen obranom doktorske disertacije izvan dokorskog studija, izjednačeni su s akademskim stupnjem doktora odnosno doktorice znanosti ili doktora odnosno doktorice umjetnosti iz članka 5. ovoga Zakona.